

SLOVENSKI NAROD.

Na vsak dan sveser, izimši nedelje in praznike, ter vsa po pošti prejeman za avstro-ogrsko dežele za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 34 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K, Kdor hodi sam ponj, plača za vse leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez izdodbe vpošiljatelj naročnine se ne osira. — Za oglasila se plačuje od peterostopne peti-vrste po 12 h, če se oglasila tiska enkrat, po 10 h, če se tiska dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafovih ulicah št. 5. in sicer uredništvo v I. nadst., upravnništvo pa v pritličju. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10. h.

Upravnistva telefon št. 85.

Poslanska zbornica.

Na Dunaju, 28. nov.

Danes je bilo takoj začetkoma seje opaziti izredno živahno gibanje v parlamentu. Zbornica je izredno številno obiskana. Slovanski poslanci vseh strank stoje v velikih gručah po zbornici in se intenzivno razgovarjajo. Vidi se takoj, da razpravljajo o neki važni zadevi. Često se pojavijo med njimi posamični nemški poslanci, ki z nervoznimi gestami govorijo s svojimi slovanskimi kolegi. Zdi se, kakor da bi jih hoteli o nečem prepričati, a Slovani se drže rezervirano in odklanjajo s sarkastičnim nasmehom njihove nasvete.

Se pred začetkom seje se je izvedelo, da nameravajo Slovani v današnji zbornici vprizoriti imponujočo demonstracijo proti zakonski predlogi, ki jo je nemška vlada predložila pruskemu deželnemu zboru v svrhu pospešitve nasilne germanizacije Poljakov na Poznanjskem.

Iniciativa za to demonstracijo je izšla iz krogov poljskih poslancev in je našla prijazen odziv pri vseh slovanskih strankah, celo pri slov. soc. demokratih. Edino Malorusi so izjavili, da se akciji ne morejo pridružiti in da bodo med demonstracijo zapustili zbornico. Ta ukrep maloruskih poslancev je napravil skrajno neugoden vtisk na slovanske politične kroge, ki so bili mnenja, da bi solidarni nastop Malorusov z ostalimi Slovani za barbarsko zatiranje Poljake na Pruskem znatno ublažil napeto razmerje med Poljaki in Malorusi v Galiciji.

Seja se je pričela ob poluenajstih. Ministrski predsednik baron Beck je predložil zbornici poročilo kvotne deputacije.

Poslanci dr. Chiari, dr. Couci, dr. Glombinski, dr. Gross, dr. Hormuzaki, dr. Hurban, dr. Kramář, dr. Luenger, Stapsinski, dr. Sustersič, Udružal in tovariši so vložili tri nujne predloge glede razprave o nagodbnih predlogih, o dalmatinski železniški predlogi in o proračunskem provizoriju. Istočasno so vložili dr. Hlibovicki in tovariši nujni predlog glede reforme uprave. Ta predlog so podpisali med drugimi tudi poslanci: Ivanišević, Biankini, Perić, dr. Baljak, Spinčić, Prodan, Hribar, Bjeladinović, dr. Rybář, dr. Laginja, Mandić in Grafenauer. Finančni minister dr. Korytow-

ski je predložil zbornici zakonski načrt o prispevku avstrijske državne polovice k skupnim potrebščinam avstro-ogrsko monarhije in zakonsko osnovo o obdačenju avtomobilov.

Posl. dr. Stransky je protestiral proti nujnim predlogom, ki so jih vložile nagodbi prijazne stranke, češ, da so nasprotni poslovniku. Temu protestu sta se pridružila v imenu čeških radikalcev Choc, v imenu Všenemceev pa Iro.

Nato se je nadaljevala razprava o podražanju živil. Ker je bila debata o tem nujnem predlogu zaključena že v zadnji seji, se je 16 poslancev oglasilo za besedo k stvarnim popravkom. Ti popravki, ki so pa bili vse drugo nego stvarni, so izpolnili vso sejo globoko v popoldne. Med temi govori je prišlo opetovano do vihar- nih spopadov med socialnimi demokrati in krščanskimi socialci.

Bilo je že skoro polu 3., ko je predsednik dr. Weisskirchner odredil glasovanje o Schrammelovem nujnem predlogu. Na zahtevo poslance Tomaška se je glasovalo po imenih. Za nujnost je glasovalo 207 poslancev proti pa 192. Nujnost je bila torej odklonjena, ker ni bilo potrebne dvetretjinske večine. Izid glasovanja je dal povod, da je nastal na drugi galeriji, kjer je bilo natlačeno polno socialistov, silen hrup in vrišč. Predsednik je dal galerijo izprazniti ter dal na glasovanje Rennerjev nujni predlog. Zbornica je nujnost odklonila z 202 proti 165 glasovom.

Sedaj bi moral priti v razpravo Gostinčarjev nujni predlog glede ureditve službenih razmer državnihi slug. Ker pa je Gostinčar svoj nujni predlog odtegnil, je odpadla razprava. Med tem so vložili češki radikaleci 36 novih nujnih predlogov.

Ko je bil dnevni red že izčrpan, se je oglašil za besedo načelnik »Poljskega kluba« dr. Glombinski, ki je v svojem vprašanju na predsednika opozoril na Poljakom sovražne predloge v nemškem parlamentu oziroma v pruskem deželnem zboru. »Kot zastopniki poljskega naroda v tej državi, ki smo bili vsekdar na braniku za njeno moč in veljavo, smatramo za svojo dolžnost, da slovesno protestujemo proti takšnim nakanam pruske vlade na prirojene pravice našega naroda, na pravice, zajamčene avstrijskim državljanom v nemški državi, na temelju krščanske kulture. Pozivamo poklicane faktorje naše monarhije in zastopnike vseh narodov, naj temeljito preudarijo, kam mora dovesti

taka politika. Ker ni mogoče v tem trenutku o tej vevlačni zadevi še nadalje razpravljati v zbornici, se v imenu »Poljskega kluba« omejujem na vprašanje, ako je predsednik voljan, tem čuvstvom in resnim pomislekom dati izraza na pristojnem mestu?»

Predsednik: Stvar, ki se je je dotaknil gospod poslanec, po mojem mnenju ne spada v delokrog te zbornice. Mesto, kjer govorim, mi zabranjuje dati izraza osebnih svojih sodbi o dotičnih predlogih pruskega ministrstva.

Vendar pa menim, da je avstrijski ministrski predsednik dolžan se za to stvar pobrigati. Vabim torej gospoda poslance dr. Globinskega, naj se v obliki vprašanja obrne na ministrskega predsednika.

Slične izjave so podali: Ivan Hribar za »Jugoslovanski klub«, dr. Markov za »Starorusinski klub«, Hudec za češke socialne demokrate, Klofač za češke radikale, Breiter, dr. Kramář za češki »Narodni klub«, Staud za »Židovski klub«, dr. Conci za Italijane, Stapsinski, dr. Krek za slovanske klerikale in Vityk za maloruske socialiste.

V imenu nemških strank je protestiral poslanec Stölzel proti temu, da se drznejo poslanci avstrijskega državnega zbora posegati v notranje politične razmere nemške države. S tem se žali nemški narod, avstrijska država pa se spravlja v največjo nevarnost.

Predsednik je vnovič izjavil, da zadeva ne spada v kompetenco državnega zbora ter zaključil sejo. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob treh popoldne.

Ginevanje patriotizma.

Milanski »Corriere della Sera« je priobčil v sredo zelo zanimiv članek o propadanju patriotizma na Italijanskem. V tem članku toži, da gineva smisel za domovino in državo med Italijani v kraljestvu kar rapidno in med vrstami je čitati plašno vprašanje: Kaj bo, če pojde tako naprej?

O ginevanju patriotizma slišimo že nekaj let, zlasti odkar je na Francoskem socialnodemokratični vodja Hervé javno proglasil, da je čisto vseeno, če tudi Nemci požro največji del Francije, češ, domovina ni nič, vse pa je samo — želodec.

Hervé je v svoji stranki naletel sicer na odločen odpor, ali v zvezi temu stoji, da ima med francoskimi socialnimi demokrati jako mnogo pristašev.

Tudi med Nemci ni dosti boljše, čeprav je Bebel iz taktičnih ozirov v državnem zboru slovesno proglasil, da pojdejo nemški socialni demokrati v slučaju vojne s puško v roki nad sovražnike domovine.

Zdaj je razkril »Corriere della Sera«, kako hitro se vrši enaka evolucija v mišljenju na Italijanskem. Dlje je že, kakor na Nemškem. Sodeč po tem članku, bi človek mislil, da je na Italijanskem patriotizem že na smrtni postelji. Italijani smatrajo svojo domovino za deželo bede in hudodelstev; revež vidi v svoji domovini jamstvo, da ostane vedno revež, bogataš jo smatra za napravo, ki ga izsesava. Mladenec vidi v domovini nesrečno napravo, ki ga sili žrtvovati najlepša leta suženjstva v kasarnah, odrasli mož smatra državo za napravo, v kateri mu tatinske vlade nalagajo davke, pod katerimi omaguje. Italijani zaničujejo preteklostinsedanjost, smatrajo dobo svojega prepodoba, ko so si ustanovili skupno skoro vse Italijane obsežajočo domovino za epizodo brez pomena in verujejo samo v želodec.

Lahko bi bilo navesti dokazov, da se širi tako mišljenje tudi pri drugih narodih. Dandanes si nihče ne more misliti, da bi v kaki državi vzplamtel patriotizem v vsem prebivalstvu tako, da bi dvignil ves narod v slučaju kake vojne.

Vzemimo samo slučaj, da bi Nemčija hotela od Avstrije odtrgati Predarlško in da bi vsled tega nastala vojna. Ali misli kdo, da bi v takem slučaju moški goreli za vojsko in da bi žene in dekleta darovale svoje ubane in prstane samo da bi pomagali državi? Da bo nastalo tako gibanje, kakor recimo na Francoskem po nesrečni bitki pri Sedanu?

Kako sodi pri nas prebivalstvo, to pripoveduje Schäffle prav zanimivo v svojih spominih. Ko se je začela vojna l. 1859. in so bili Avstrijci pri Magenti tepeni, tedaj so Dunajčanje, torej najbolj patrijotični ljudje med patrijoti, poslali deputacijo z županom na čelu k cesarju prosit ga — naj vendar hitro sklene mir in naj prepusti Lombardijo Italijanom, češ, da trgovina in obrt preveč trpi. Dunajčanom je bilo več za korist njihovih dežnikarjev in rokavičarjev, kakor za celo veliko in bogato Lombardijo in za čast in ugled domovine. Ni čuda, da je bil cesar skrajno užaljen zaradi tega nastopa.

Če je bilo tako pred 48. leti, si je lahko predstavljati kako bi bilo dandanes. Signum temporis je n. pr. že to, kako se godi črno-rumeni zastavi. Čehi je nikdar ne razobesijo, Poljaki samo, kadar so moralno prisiljeni, Madžari so črno-rumeno zastavo sploh odpravili, Nemci so jo letos v Celovcu razobesili samo ker so bili prisiljeni.

Kdor uvaža vse simptome evolucije v naziranju glede razmerja med državami in državljani, uvidi hitro, da se vrši ta evolucija v materialističnem smislu. Nekdaj je bila država vse, in ljudje so bili samo podaniki, podložniki, katerih prva dolžnost in edina pravica je bila ubogati. Iz tistih časov je geslo: »Vse za vero, dom, cesarja.« Toda ti časi so davno minili. Na mesto podložnikov so stopili državljani in sedaj gre ta evolucija še dalje — kdo ve kam.

Ginevanje patriotizma je dejstvo, ki se ne da utajiti in ne da prikriti. Proti temu je le eno sredstvo: Države morajo postati take, da bodo ljudje zaradi svoje lastne koristi patrijotični, da bodo za državo vneti iz spoznanja, da so v dotični državi najboljše spravljeni in da bi se jim nikjer drugje ne moglo bolje goditi. Taka pa danes ni še nobena država, kaj šele Avstrija.

Iz nagodbnega odseka.

Dunaj, 28. novembra. V nagodbnem odseku se je razpravljalo danes o zadnjem členu, namreč o užitinskem davku in indirektnih davkih. Seji je prisostvoval tudi finančni minister vitez Korytowski. Posl. dr. Kramář je povedal, da je kot načelnik odseka smatral za svojo dolžnost, da pridobi vlado, naj se začne pogajati s strankami zaradi znižanja davka na sladkor. Ministrski predsednik je bil takoj naklonjen znižanju takega davka. Ne sme pa se pozabiti, da prebitki 146 milij. niso nič stalnega. Pred vrtni so veliki izdatki vsled zboljšanja deželnih financ in zavarovanja za starost in onemoglost. Zato se pri znižanju davka na sladkor ne sme iti tako daleč, kakor bi sicer bilo želeli. Vsled znižanja sladkornega davka pa bodo tudi vsi, ki hočejo iz narodnogospodarskih vzrokov glasovati za nagodbo, storili to z mirno vestjo. — Nato je govoril poslanec dr. Laginja.

Nevarnost za nagodbo

Dunaj, 28. novembra. Vsled znahe brošure bivšega poljedelskega

LISTEK.

Idealist.

(Spisal Lajoš.)

(Konec.)

Naenkrat pa je prišel za Braniča čas slovesa. Nekako razburjeno mu je podala roko Liduška in kakor proseč so zrlje njene velike oči v njega, ki se mu je ta hip zazdelo, da jemlje slovo od mladosti, ki jo je pustil na Dunaju in s katero se najbrže ne snide nikdar več.

»Pismo,« mu je še šepnila, komaj vidno s tresočimi rdečimi ustnami.

»Torej na veselo svidenje,« je po formalnih poklonih naenkrat vzkliknil Branič, poljubil še enkrat Liduški roko, ki je bila tako fina, nežna, rahlo se tresoča, v srečo pa mu je postalo tesno, kot pri slovesu od najdražjega.

Ostroge nadporočnika so še enkrat zažvenketale in Branič je videl kakor skozi megle njegov poklon in zadaj bel obraz, črni kodri, velike otožne oči.

Kakor pobit se je vrgel v fjakarski voz in nalahko so drčala gumijasta kolesa proti južnemu kolodvoru. Bil je med zadnjimi popotniki,

kajti komaj se je vrgel na mehko kupejsko naslanjačo, je vlak že zažvižgal in hropčel nastopil svojo pot proti jugu.

Branič je bil sam. Podprl si je glavo s komolecem in se zanišil v današnje svidenje. Ena za drugo so se mu porajale današnje slike, v sredi vsega pa je bila Liduška.

Zazdelo se mu je, kakor da je nekaj našel, kar je izgubil in nevedno vedno pogrešal. Nečesa mu je bilo treba, nekaj je izgubil in ni vedel, kaj je to bilo — danes pa se je zavedel da je bila to samo ona.

»Liduška, Liduška!« je otožno naenkrat vzkliknil in razpel roke, kot bi jo hotel objeti, ali roke so se lovile po praznem zraku. Stopil je pokonec in privil kupejsko svetilko, da je nastala skoro tema, potem pa se je zopet vlegel na blazine in skušal si predstavljati njo pred seboj. In zdelo se mu je, da jo zopet vidi: vitka postava, velike modre oči, črni lasje, bel vrat in na licih oni sveži, nikdar usahljivi nasme — ah Liduška, zakaj nisi moja?

Monotono so mu odgovarjala ritmično udarjajoča železniška kolesa: »V nedeljo zjutraj vstala bom, v Ljubljano se peljala bom — bom-bom, bom-bom, bom-bom, bom-bom...«

Spomnil se je zopet svojih dijaških let, svoje mlade ljubezni z njo, veselih dogodkov, poljubov, smeha in

šale in še bolj mu je bilo žal, da je vse to izgubljeno.

Imel sem mladost, imel sem ljubezen, pa vse sem lahkomišno zapravil, prav se mi godi!

Tu se je naenkrat spomnil, da mu je Liduška rekla, da mu ne more ustneno povedati, zakaj se je omotila s sedanjim soprogom, ampak, da mu bo pisala. Kmalu nato pa je dejala, da je bil dan slovesa mnogo kriv njene sledeče močitve.

Ni dolgo razmišljal Branič o besedah, ko se mu je rešila uganka. Spomnil se je dneva svoje promocije. Liduška in njena mama ste bili navzoči, ko je dobil diplomu in obe sta mu srčno čestitali. Tisti dan je bila Liduška izredno dobre volje in ko je odhajal iz univerze roko v roki z njo, smatrali so ga vsi kolegi za njenega zaročenca.

Drugi dan po promociji se je moral odpeljati v domovino in šel je po slovo na dom Liduške. Bila je sama doma.

Sedela sta vročega poletja popoldne v senčnati utici domačega vrta. Liduška pa je bila ta dan žalostna in pobita in v neki prisiljeni veselosti mu je igranje se pričela povijati mal šopek.

»Šel boš in boš pozabil name — ah, zakaj moraš oditi?« so šepetale drobne ustne in solze so se ji zalesketale v lepih očeh.

Branič ji je zatrjeval, da to ni mogoče, da bi njo pozabil, poljubljaj ji je drobne prste, ali pogovor med njima se ni mogel razviti.

Zunaj je bila neznosna vročina, zato je naenkrat dejala Liduška proti njemu:

»Ali ne misliš, da bi bilo v salonu hladneje, kot tu v lopiči?«

»Gotovo,« je mehanično odgovoril Branič in oba sta odšla v salon.

Polutema, hlad, prijeten, omamljiv duh, mehke preproge, elastični divani in oni božajoči, uspavajoči mir, ki vlada v razkošnih vilah dunajskih bogatašev, vse to je čudovito vplivalo na Braniča.

Vsedel se je na divan nasproti njej in najraje bi skočil in jo potegnil in stisnil k sebi, zaprl oči, pritisnil ustnice na njeno lice in v sladki nezavesti bi zaspal.

Vročina, ki je vladala zunaj, mu je omamlila moč in energijo, čutil se je onemoglega in oslabelega, samo želje njegove so plale k njej, samo njo bi ljubil, njej bi izpil dušo iz mladega, elastičnega, bujnega telesa. Vročina, ki je prihajala od nje, lahek parfum njenih las, polodprta usta, žejne oči, beli zobje — ah, vse ga je tako razburjalo, da bi jo ljubil blazno, da bi jo poljuboval in onemogel srkal v sé duh njenih las, gorkoto njene telesa in ji gledal čisto od blizu v njene modre, ljubeznive oči.

Skušala sta govoriti, — govoriti o ljubezni in zvestobi — a zaman.

Kakor pošast je viselo nad njima, sililo je drugega k drugemu, da bi si padla okoli vratu in se poljubovala na lice, na čelo, na prsi, ah, vsepovsod, toda oba sta nema sedela, pogledala si za hip v oči, nasmehnili se in oči zaprla.

Braniču se je zdelo, da je polna soba te strasti, dišalo je po njej in nosnice so mu trepetale. Polonemogla je slonela v naslanjaču Liduška, dihalo globoko in v enomer se nasmihala noga, da so se vidle do kolen lepo formovane, nežne nožice, onemoglo se je zopet nasmehnil in omahnil nazaj na naslanjačo.

Začutil je zaporedoma, kako ga ona pošast prijema pri vratu, kloni mu glavo navzdol, sili ga, da bi vstal, da bi šel bližje k nji in tam bi ga pahnila, da bi padel naravnost njej v naročje v sladko nezavest.

Že se je naslonil na roke, da bi vstal, že se mu je oprla noga ob tla, da bi stopil, blišči mu kakor v ognju

